

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravljenje: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4—, za pol leta K 2—, za četrt leta K 1—. Za vse druge države in Ameriko K 5/60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Save“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravljenje „Save“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inserati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzojavi: „Save“, Kranj.

Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Delegacije.

Pred par meseci je zboroval na Češkem shod avstrijskih industrijev. Na tem shodu je član gospodske zbornice, ki ni Slovan, ostro obsodil našo zunanjo politiko, ki slepo vodi prestižno politiko naprej, uničuje našo industrijo, naše finance in tira državo v gospodarsko katastrofo. Shod teh industrijev je soglasno sklenil resolucijo, da naj zunanja politika krene na drugo, treznejšo in previdnejšo pot. Ker se v Avstriji zgodi vedno to, kar zahtevajo Nemci in je ta resolucija izšla iz nemških krogov, je bilo upati, da se merodajni krogi streznejo in sprevidijo opasnost našega položaja.

To upanje je bilo prazno.

Dne 18. t. m. se snideta delegaciji, ki bosta sklenili za vojaške potrebščine novo breme okoliene miljarde kron. Oba finančna ministra, ki sta se poprej branila proti taki ogromni obremenitvi, sta se sedaj udala, ogrski finančni minister je ostal v službi, avstrijski pa je šel vsled bolehnosti na dopust, iz katerega se več ne vrne. In ker je skupni ministrski svet sklenil to obremenitev, sklenili jo bota tudi obe delegaciji, ker dosedaj se še ni pripelnilo, da bi bili delegaciji odklonili kako zahtevo, ki so jo zahtevali vojaki. Ta obremenitev je posledica balkanske vojne, v kateri je doživel naša zunanja politika toliko razočaranj. Namen naše politike je bil, zabraniti, da strneta Srbija in Črnomorija svoje meje in danes se stika črnogorska državna meja s Srbsko. Namen naše politike je bil preprečiti povečanje slovanskih držav na našem jugu, in Srbija in Črnomorija sta do malega podvijili obseg držav in prebivalstva. Daljni svetovni trgi so naši industriji zaprti vsled konkurence močnejše in agilnejše angleške, nemške in francoske industrije in odprt nam je bil le še Balkan in tega nam je zaprl sedaj grof Berchtold, ker je med balkansko vojno pobijal vse srbske in črnogorske težnje. Poprej smo se opirali na Rumune in hoteli ustanoviti Veliko Bulgarijo. Rumunija je krenila

na druga pota, nego so bila od nas določena in Bulgarija je ponižana do tal. Ti neuspehi zunanje politike naj se po mnenju merodajnih krogov pravijo na ta način, da pomnožimo stalno vojsko za nad trideset tisoč mož in naročamo nove dreadnote.

Tako hočejo visoki vojaški krogi vzdržati prestiž države, tako hočejo popraviti to, kar je zaregla zunanja politika, in sicer brez ozira na naše notranje razmere. Ti krogi so mnenja, da tiči moč države sploh le v številu oboroženega moštva, v številu pušk, ladij in kanonov. Ne oziroma pa se na to, da je prav tako, kot velika armada, za moč države potrebna zadovoljnost ljudstva, ki daje vojaštvo, ki ga redi in ga more rediti le takrat, če ima samo kaj jesti in oblačiti, moč države sloni na njenem gospodarskem položaju na prosvitu njene industrije in trgovine.

In v tem oziru ne store naše vlade tega, kar bi bila njihova dolžnost.

Vsled razsodbe upravnega sodišča, da je patent, s katerim se je ustanovila upravna komisija na Češkem, zakon, nastane resno vprašanje, kaj je še stabilno v našem ustavnem ustroju. Najboljgatejša avstrijska kronovina nima več avtonomije in se vrla absolutistično. Druga največja kronovina ima absolutizem pred pragom. Hrvaška zvija se že čez eno leto pod bičem absolutističnega vladanja in sicer samo zaradi tega, ker ne gre drage volje pod igo madžarske nadvlade. Eden najvažnejših organov vsake države je uradništvo. In pojavi med uradništvom so morda najopasnejši v celem državnem organizmu. Državni uradniki žugajo s pasivno resistenco, kar bi oviralo delovanje državnega stroja. Po državi se širi mržnja do skupnosti, in ta mržnja se je že polastila državnega uradništva. Na uradništvo so vojaške predloge zelo slabo učinkovale. Iz sklepov skupnega ministrskega sveta sledi, da je država izdala nad tristo milijonov za mobilizacijske svrhe, ne da bi se bile vprašale za to delegacije, ne da bi bila vrla za to zahtevala ali dobila kako dovoljenje ljudskih zastopnikov.

Vlada pa ni v položaju uveljaviti službeno pragmatiko, ki bi stala okoli trideset milijonov in na katero čaka na tisoče in tisoče uradniških rodbin, katerim pri rastoti draginji nedostaja vsakdanjega kruha.

V delegacijah se bo dovolila ena miljarda za vojaške potrebščine. In pri tej priliki je umestno vnovič povdarjati, da bolj kot močna, mnogoštevilna armada so za moč države potrebne z drave notranje razmere. V tem oziru pa je opazovati posebno pri dunajski vladni opasen fatalizem. Finančni minister se je udal pritisku vojnega ministra in šel na dopust. Avstrijski ministrski predsednik in notranji minister pa ne storita nič, da bi omogočila delazmožnost državnega zvora, da bi uveljavila službeno pragmatiko in pomirila uradništvo, ničesar ne ukreneta, da bi ustavila kugo mržnje do skupnosti, ki se širi med prebivalstvom.

Državni zbor hira od dne do dne in živi le še od dijet, leto se bliža koncu in batí se je, da ne dobimo niti službene pragmatike, niti proračuna. Naši ministri pa sede mirno na svojih stolih in čakajo rešitev od zgoraj. In če ne ozdravijo naše notranje razmere, se lahko pripeti, da bomo v resnem trenotku spravili na noge velikansko množino ljudi, da pa ista ne bo imela kaj — jesti. Vojaški ministri kupičijo z bolestno nervoznostjo puške na puške, kanone na kanone, ladije na ladije in množico rekrutov na množico, državne kase pa so prazne, mogočnost pridobivanja je vedno manjša, proračun živi le od posojil, državna renta pada od dne do dne in celo upanje na boljšo prihodnost je vedno manjše. V tem trenotku bi bilo na mestu, da bi naši civilni ministri zaklicali svojim vojaškim kolegom: Gospodje generali: Nekaj manj bi bilo mnogo več!

Veselo v boj!

Klerikalci so večinoma že postaviti svoje kandidate za bodoče deželnozborske volitve. Znane osebe so to, starci „prijatelji ljudstva.“ Le v neka-

PODLISTEK.

J. N. Potapenko:

Rešilna beseda.

Dalje.

„Za tem sem prišel uradno k nekemu mladeniču ter sem ga začel zdraviti . . .“

„Torej na večni mir in pokoj njegove duše? Kaj ne?“ vpraša Andron ter prime za steklenico.

„Za to je še čas. Začel sem ga torej zdraviti ter sem ga zdravil cele štiri dni. Bil je močan fant, ki je nekaj prenesel. Položil sem mu osem gorščnih obližev na križ ter zlil vanj tri kozarce one mešanice. Ali peti dan tega fant, vzlil svoji kreposti ni več zdržal ter je odkuril na rendezvous s staro ženo . . .“

„Saj sem rekel! Kar povejte nam, Avdjej Savič, koliko ste jih zdravili, da pijemo kar na enkrat in počez za blagor njih duš. Če bomo pili na večni mir in pokoj vsakega posameznega, nam bo bržas kmalu primanjkovalo žganja!“ reče Andron.

„Ali počakajte vendar in potrpite malo! Glavna stvar šele pride!“ odgovori lekarniški pomočnik, ovirajoč vnetost Androna do pijače. „Po tem dogodku so kar naenkrat vsi postali zdravi. Hodim po trgu ter stopim v hišo: „Je-li tu kdo bolan?“ „Ne!“ V drugo: „Ne!“ V tretji, peti, deseti — nikjer ni bolnikov. Vsi so ozdraveli. Ali ni to čuden slučaj? Naravnost nezaslišan dogodek! „Ne,“ si mislim, „tu ni nekaj v redu, za tem kaj tiči!“ Sklenil sem torej, da grem siloma v hišo,

ne da bi popraševal. Pridem v prvo hišo, v drugo, v tretjo . . . ljubi moj bog! Povsod leže bolniki! Kaj naj to pomeni? Kaj naj to predstavlja? „Zakaj zatajuješ svojo bolno ženo?“ vprašam nekoga. Pa me prime za roko, me pelje v kot in (kaj mislite) mi reče: „Gospod lekarniški pomočnik, bodite vendar toliko ljubezniv in ne zdravite moje žene. Dve vreči rži vam prinesem za to, pri bogu, da vam jih prinesem!“ Pogledal sem ga ter premisljal: Kaj naj storim? Dve vreči rži je le lepa stvar in moje zdravljenje res ne koristi ničesar. In tako sem mu povedal, da sem s ponudbo zadovoljen. Prišel sem v drugo hišo: tu se je držalo dekle za trebuš. Tu so me prosili za pet božjih ran, naj jih nikar ne zdravim ter mi ponudili vrečo prosa in skledo jajc. „Aha!“ sem si mislil, tu tiči skrivnost! Dobro, sedaj saj vem, kaj imam storiti! In pričel sem uporabljati sledeče diplomatske potese: Takoj ko sem slišal, da je v neki hiši kdo zbolel sem vzel svojo steklenico z zdravilom in zavoj gorščnih obližev ter sem šel tja. In na mah sem zaslužil vrečo rži ali kaj drugega dobrega. Na svojo vest vam lahko povem, da sem v času te epidemije peljal štiri vozove žita na prodaj v mesto in da sem dobil poleg tega še nad trideset rublje v gotovem denarju. To je bil enkrat prav prijeten doživljaj! Pa hočete še dvomiti v hvaležnosti ljudi? Ne, pomislite le na tako umetnost: zdravnički se puste plačati, da zdravijo ljudi, jaz pa sem dosegel, da so me plačali za to, da jih nisem zdravil! Res prav prijeten doživljaj je bil to!“

Povest lekarniškega pomočnika je tako zelo

učinkovala, da so v prvem trenotku vsi molčali ter le pominjali z očmi. Prvi, ki se je zopet prav zavedel, je bil občinski predstojnik, ki je rekel:

N — ja! . . . To je bilo spretno . . . he! . . . Prav izredno spretno . . . he! . . .

„Kak zvit Pavliha je naš Avdjej Savič! V resnici prebrisan Pavliha!“ zakliče Andron, kateremu je vsled užitega žganja že vse pred očmi migljalo. Kar se mu pa sicer na obrazu ni poznalo.

Najglobiji utis pa je napravila ta povest na učitelja Siromahina. Zavžil je vsega skupaj le dva kozarca žganja ter prešel že k vinu. Ker pa opojnih pijač sploh ni bil vajen, je občutil že sedaj prijetno razburjenje, ki je navadno začetek pijačnosti.

V prsih Siromahina sta se bojevala dva čuta. Ker je bil še zelo mlad in v življenju neizkušen, je imel, — vzliz temu, da je bil le navadna trezna glava — občutek, da je lekarniški pomočnik s svojim postopanjem zakril neko podlo dejanje in mikalo ga je, da bi dal temu občutku glasen odmev. A obenem je pa tudi opazil, da je postal Otriganenko junak večera, da so vsi gledali nanj ter občudovali in priznavali njegovo spremnost. In v njegovi samozavesti se mu je pojavil nagon častihlepnosti. Sam bi bil rad postal, četudi samo za trenotek, tak junak. Rad bi bil kaj priopovedoval, kako podlost, kateri bi poslušalci pritrjevali ter rekel: „To je bilo spretno in modro!“ Ali, o joj! V svoji preteklosti ni našel nič sličnega. Le ta je bila dozdaj brezbarvana in poštena. In v tem

terih okrajih so postavili nove osebe, ker se še celo tako koruptna stranka, kakor je klerikalna, ni upala s starimi poslanci v javnost. Ti sedaj penzionirani klerikalni poslanci so svoje okraje tako dobro zastopali, da jih niti klerikalci niso več poskušali postaviti za kandidate svojim nezavednim volilcem.

Da se posamezni klerikalni kolovodje niso sramovali zopet prevzeti kandidature, ni čudno pri stranki, koje življenski obstoj odvisi od večje ali manjše porcije predznosti posameznih voditeljev.

Tako kandidira zopet dr. J. E. Krek, ki je, dasi duhovnik, zapleten v znano pikantno zadevo in ki bi bil povsod drugod naravnost nemogoč. Kandidira seveda v prvi vrsti deželnji glavar dr. Susteršič, ki pa še do danes ni napravil nobenega koraka, da bi se opral težkih, v javnosti izrečenih očitkov.

Tudi narodno-napredna stranka in socijalni demokrati so večinoma že postavili svoje kandidate. In vršil se bo prihodnji mesec boj ne toliko za mandate, kakor za načela. Volilci bodo odločali, če naj bo o javnem življenu, v deželnem parlamentu vladala še naprej nepoštenost, korupnost, samopašnost in terorizem ali pa poštenje in trezno gospodarstvo. Odločilo se bo, so li volilci zadovoljni s sedanjo večino deželnega zastopstva, to se pravi, ali hočejo zastopnike, ki so škodovali v narodnem oziru Slovencem več, kakor vlada z nemško stranko vred. Ali hočejo ljudi, ki uničujejo osebno svobodo, ki poteptajo vse, kar se jim ne uda, kar ne postane ravno tako nemoralno kakor oni. Ali hočejo ljudi, ki so leta in leta razsipavali deželni denar v svoje namene, ki so pripravili deželo na rob gospodarskega propada. Ali pa hočejo zastopnikov, ki sicer ne bodo delali čudežev, ki pa se bodo in so se vedno pošteno trudili, da polagoma v soglasju z denarno močjo pripravijo deželo do tega, da se stopnjevaje povspne do višje kulturne stopinje in blagostanja.

In menda, da tu ne bo težka odločitev. Res, da je klerikalna stranka sistematično zastrupljala vse javno življenie, res, da je naravnost umetno gojila nemoralno in da so ji na tej poti sledili mnogi privrženci. Saj so jih in jih še plačujejo za to.

A večina našega ljudstva menda še ni tako pokvarjena, da ne bi hotela razločevati med poštem in nepoštem.

To tudi klerikalci prav dobro vedo, in zato uporabljajo vsa sredstva, da ljudstvo ne izve resnice. Kjer imajo moč v rokah, naravnost divjajo. Vsako sredstvo je dobro. Laž in obrekovanje slavita prave orgije. Najpodlejša obrekovanja so dobra, le da se nasprotnika oblati. Sila in terorizem vlastita neomejeno. Sklenili so revizijo mestne občine ljubljanske. Dobro vedo, da je vse v redu, a treba, da se obrekuje naprednjake. Vse naj pomaga, kar le more pomagati.

To pa ni več boj načel, to niti ni boj za mandate, ampak to je brezupni poizkus trhle in propadajoče klike, ki izgublja čimdalje več tla izpod nog, da se obdrži še na površju. In dobro znamenje je to. Čim hujši pritisk, čim nemoralnejša so sredstva, temveč odpora, temveč veselja do boja zoper to gnilobo, ki okuže zrak in vse javno in kmalu tudi privatno življenie.

In zato lahko pozivljamo tudi mi: „Kar nič

ko sta se ta dva občutka v njem bojevala ter ga mučila, je zardel, molčal, ter semertja popil iz svojega kozarca par kapljic slabega vina.

„Občudovanja vredno!“ reče Omeljan Grigorjevič z negotovim glasom ter zapre motne oči. „Kaj, ko bi se meni in tebi, Gorpina, kaj takega pripetilo! Kaj! To bi bilo krasno!“

„Neumnes!“ mu odgovori gospa Gorpina. „Da, to bi ti tudi rad znal!“

„Ako je človek neumen, je ravno neumen! Pijmo še enega, častita gospoda!“

In pili so. Pri častiti gospodi se je večkrat pojavljala potreba, da so si izbrisavali oči, ker niso več videli, kje je sedel Andron, kje stražmojster, kje Antiohov. Antiohov pa je vzlic svoje bolezni na jetrih prekoračil mero v toliko, da je pri poizkusu, stegniti roko po pasteti, s prsti posegel sredi praščkove nadeve.

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Dalje.

II. del.

Naenkrat se ustavi moj angelj varuh in mi napol kaže, napol vleče v podolgasto poslopje z napisom „Douane“. Aha, carinski urad in z njim združene sitnosti! Na čast in slavo ondotnim uradnikom izjavljam, da niso prav nič sitni, — kakor n. pr. v ljubi domovini — niti ne pretirano natanci, kaj šele surovi. Pokazal sem pasuš (potni list), ki ga službujoči činovnik najbrž niti razumel ni, kajti njegova pazljivost se je zamotala v znanstveno razumevanje imena „Johann“ v kakem kul-

se bati črne, goljufive garde, ki dela le zase, ki dela le za svoje župe in ki porablja v ta namen denar, izprešan iz ljudskih žuljev. Nič se jih bati in nanje — v veseli volilni boj!“

Južna železnica.

(Dalje.)

Nominalni kapital južne železnice je sestavljen sledeče!

750.000 akcij à 500 = 375 milj. fr.

4,338.099 triodstotnih obligacij à

500 fr. = 2169 "

250.000 petodstotnih obligacij à

500 fr. = 125 "

250.000 štiriodstotnih obligacij iz

1. 1885, serija E (ok. 40 milj. mark) = 50 "

250.000 štiriodstotnih obligacij iz

1. 1900 serija W = 100 "

Od teh so bile emitirane:

Triodstotne obligacije s 45 odstotkov

Petodstotne obligacije 66 "

Štiriodstotne frank-obligacije 89 "

Štiriodstotne mark-obligacije 93·4 "

Od teh obligacij imajo triodstotne zastavno pravico na prvem mestu, za nje jamči skupni čisti dohodeč vseh prog razven Št. Peter-Reka in Beljak-Franzensfeste, kolikor ga je treba za 5 odstotne prioritete in za italijansko in ogrsko anuiteto, o kateri izpogovorimo pozneje.

V drugi vrsti stoje glede istih prog in plačil, na katerih imajo triodstotne obligacije prvo vrsto, petodstotne, ki so pa vknjižene na progah Št. Peter-Reka in Beljak-Franzensfeste v prvem redu. Da jih obrestuje in odplačuje, doprinaša država na leto znesek poldrugega milijona kron.

V tretji vrsti so štiriodstotne obligacije, serija E, v četrti pa štiriodstotne, serija W.

Neugodna usoda južne železnice pa tiči še v učinkih drugih historičnih dejstev, ona je v zvezi s politično usodo Avstrije. Po nesrečno končani vojski 1859 je — kot znano — Avstrija morala odstopiti Lombardsko Sardiniji, po Kraljevem Gradcu 1866. Beneško zedinjeni Italiji. Vsled tega so prišle lombardsko-beneške proge južne železnice pod tujo, sovražno oblast, ki si je prizadevala na vse načine, da dobi te, vojaško zanje važne železnice, v svoje roke. Z neštevilnimi šikanami na polju tarifov in voznih redov je laška vlada prisilila južne železnice upravo, da se je odločila za prodajo svoje italijanske mreže pod neugodnimi pogoji. To se je zgodilo v takozvani baselski konvenciji z dne 17. novembra 1875., koje določbe so bile, ker je italijansko ministrstvo Munguetti padlo radi te pogodbe, od ministrstva Depretis prikrajšane še za daljnih 12 milijonov lir, tako da južna železnica dobiva sedaj do 31. decembra 1954. letno rento po 31½ milijona lir, odtlej pa do konca veljavnosti koncesije 31. decembra 1968. rento po 13·3 milijonov lir od italijanske vlade. Od tega časa šele ima podjetje današnji naslov „K. k. privilegierte Südbahnsgesellschaft“ (c. kr. privilegirana južna železnica).

Nadaljnja posledica vojske 1. 1866, ločitev Ogrske od Avstrije, je neprijetno učinkovala v tem smislu, da ima južna železnica odtlej svoje

proge na dveh državnih ozemljih, kar jako otežuje transakcije večjega pomena, zlasti podržavljenja. Poleg tega je bila prisiljena, Ogrom odstopiti progo Karlovac-Zagreb, ki je zanje politično silno važna, in sicer za davka prosto anuiteto po 480.000 K, — pri kateri kupčiji pa ni izgubila ničesar.

Danes obsega južna železnica svojih železnic: v Avstriji 1532·5 km stavbene dolžine na Ogrskem 701·6 " "

Skupaj 2234·2 km stavbene dolžine in obratuje tujih prog . 541·7 " " tedaj vsega skupaj 2775·9 km stavbene dolžine.

Bilanca za l. 1909 je podala tele številke:

Obratni dohodki z dohodki lokalnih železnic vred, dohodki industrijskih podjetij in hotelov 141·6 milijonov kron Obratni izdatki 103·5 " "

Obratni preostanek 38·1 milijonov kron zraven še garantirani prinos države za petodstotne obligacije 1·5 " ogrska anuiteta 0·5 " italijanska anuiteta 28·1 " "

Skupaj 68·2 milijonov kron Ker pa znaša potrebščina za obrestovanje in odplačevanje podojil 62·2 " " pasivsaldo obresti in razni obračuni 1·8 " "

letni odpisi iz skrčenja odplačila triodstotnih obligacij v letu 1909 11·5 " "

skupaj torej 75·5 milijonov kron tedaj ostaja upravni primanjklj (75·5–68·3) okoli 7·3 milijonov kron Dalje.

POLITIČNI PREGLED.

Ponovna londonska konferenca.

Kakor smo že poročali, je v tripelententi nastala misel, obnoviti londonsko konferenco. To pa radi tega, da se prepreči samostojni nastop posamezne države. Ost tega je naperjena proti Avstriji, ki je v zadnjem konfliktu s Srbijo, skordane stavila ultimatum. Ruski ministrski predsednik Kokovcev je o taki konfenci govoril kot o nekaj povsem gotovem.

Dunajski oficiozi so pa takoj pri rokah in poučujejo Kokovceva, da se na Dunaju ni nikdar pritrđilo taki konferenci. Kakor znano, je zunanj urad vedno ugovarjal, ako so evropske države skupno kaj odločile. Že prva londonska konferenca je zborovala proti volji Berchtolda. In dasiravno je ta konferenca rešila mir, ali bolje ravno raditega, so bili na Dunaju užaljeni ter posebno zamerili Nemčiji, da se je i ona pridružila mnenju po potrebi takega sestanka. Sedaj pa pridejo južno-albanske meje v poštev in Avstrija je povsem zavzeta za silo, mesto za mirno poravnava. Bolje bi bilo za naš zunanj urad, da oprezo zasleduje govore, ki sta jih imela v Atenah Take Jonescu in Venizelos. Dočim povzdiguje rumunski minister

turnejšem jeziku. Ko mu pojasnim, da pomeni isto, kar v francoščini Jean, ali angleščini John, se mu je razjasnilo lice in ne da bi se kaj za odloženi moj nahrbniki pobrigal, je pomignil poduradniku, ki je napisal nanj s kredo nekaj arabskih kluk in mi ga povrnil. Zadnje vprašanje, ki se mi je ob izročitvi pasušča stavilo, je bilo, če imamo s sabo kaj orožja. Resno in odločno odgovorim, z desno roko v žepu opt na svoj browning: Je n'eu ai pas besoin (Ni mi ga treba). — Opravljeno!

Uvoz in nošnja orožja v Ponilju je strogo zabranjena, oziroma pripuščena le s posebnim dovoljenjem osebam, ki ga nujno rabijo n. pr. lovčem, ki gredo v Sudan na lov. Prepoved je najbrž utemeljena z bojaznjijo pred upori domačinov. Sicer sem pa resnico govoril, da mi ni treba orožja; pri vseh izletih iz Kajire na deželo z in med samimi domačini me ni nikdo nadlegoval, nikdo žalil ali celo napadel, tako da se Evropejec v Egiptu počuti bolj varnega nego v nekaterih okrajih, čisto nemške naše prestolice. In to v deželi, kjer so pred dobrimi 30 leti pobijali „djavre“ na ulicah! Stalni mir in varnost je pač posledica ostrega angleškega režima in zmag nad Mahdijevci v Sudanu.

Po Rue Anastasi vodi nazu pot mimo grička s trdnjavico, nazvanega Fort Napoleon (spomin na osvojitev Aleksandrije po velikem Korzu) na najlepši trg aleksandrijski Place Méhémet Ali, ki ga krasí v sredini velika jezdna soha preroditelja Egipta, spominjajoča v marsikaterem oziru na statuo bana Jelačića v Zagrebu.

Prekoračiva trg in evo ulice Champollide, kjer se dviga potniku premnogokrat najbolj zaželeni

cilj, hotel. Pred vhodom sem prvič poskusil arabsko odiranje, bolje, učakal ponesrečen takšen poskus. Sicer precej tih vodnik je naenkrat oživel, začel mi je dopovedovati, da je zaslužil s svojim vestnim (četrtn ure!) vodstvom 4 franke, ki mu jih moram in moram plačati. Dobro vedač, da to ni istina, da je plačan od hotelirja in opozorjen že preje ustmeno in po knjigi na nesramne zahteve domačinov, uvažajoč pa na drugi strani navado bakšiša v Orientu, sem mu prostovoljno ponudil dva pijastra. Sedaj šele se je možic razburil, pustil pasti ponujane mu novce na tla, zahteval ponovno svoje „pošteno“ zasluzeno plačilo, grozil s pritožbo in počel vse, s čemur misli tak prevejanec tujca omehčati. Ne da bi besedo odgovoril, se stegnem po na tleh ležečem denarju, kakor da ga hočem spraviti. Da bi videli tedaj hitrega Arabca, kako brzo se je sklonil, pobral novce, jih spravil v svoj žep in jo odkuril! Imel sem svoje veselje nad njim! Še večja je bila moja radost, ko me sprejme v hotelu nad vse ljubeznej ravnatelj z zagotovilom, da lahko dobim za časa svojega bivanja popolno penzijo z vinom vred za osem frankov dnevno! Osem frankov in za to lastno sobo, petkratno obilno jed, opoldne in zvečer vino ter postrežbo — tega človek niti v naši „ceni“ Avstriji ne najde. Res, je da sem stanoval malo višje, ne v najdražjih sobah I. nadstropja, pa bil je to čeden prostorček s tako lepim razgledom na morje, da sem bil za tistih 40–50 stopnji, ki sem jih več napravil nego drugi, v turističnem smislu bogato odškodovan.

Dalje.

bukareštski mir, se smatra ta mir v Avstriji za vir nesreče. In vendar smo z Romunijo prijatelji. Dočim zasigura Romunija Grški svoje prijateljstvo, pošilja Avstrija ostre note. In ako je res, da prevzame Romunija razsodišče med Turčijo in Grško, bo Avstrija že drugič pokazala, da ne zna drugega, kakor deleti zgago. Dočim je Romunija z mīrnim korakom dosegla lepe uspehe, je Avstrija z vednimi rožljanjem s sabo zgubila vse simpatije in ni ničesar dosegla. Vse velesile se trudijo, pridobiti ugodnosti v orijentu, medtem ko si miše edino pot, ki smo jo imeli, zapiramo.

Vspehi avstrijske zunanje politike.

Da vidimo, kake uspehe je dosegla brezmišelna avstrijska zunanja politika, treba si predociti le naslednje: Grški poslanik v Petrogradu, Dragumis, izjavlja, da sta sklenili Srbija in Grška zvezo, koje namen naj bo, da se obdrži v polnem obsegu mir v Bukareštu. Ta zveza pa nima obveznosti pri kakih sporih teh dveh držav z Avstrijo in Italijo v Albaniji. Romunski ministrski predsednik Take Jonescu se trudi, da bi Turčija in Grška čimprej sklenila mirovno pogodbo. Francija in Rusija ste takisto intervenirale v Carigradu, za mir z Grško. Francija se poleg tega tudi trudi, da bi se diplomatični odnosaži Bolgarije in Srbije zopet iznova pričeli. Iz tega vidimo, da gresta Romunija, Srbija in Grška, torej one države, ki so Bolgarijo premagale, še vedno skupno pot. Dalje je očvidno, da se približuje romunska politika čimdalje bolj francoskim nazorom. Jasno pa je tudi, da se je Grška in Srbija ožje strnila v skupni nastop. In končno je Avstrija nedvomno dosegla s svojo albansko politiko, da sta se Srbija in Črna gora končno poravnali in določili definitivno mejo. In sedaj bi samo to radi vedeli, ali je vse to v korist Avstriji ali ne morda — proti njej.

Obisk kralja Ferdinanda na Dunaju.

Minoli petek je obiskal bulgarski kralj Ferdinand našega cesarja v Schönbrunu. Ob istem času so se sestala nemški cesar Viljem in prestolonaslednik Fran Ferdinand v Konopištu na Moravskem. Umevno je torej, da so nastale govorice, da se poda bulgarski kralj tudi v Konopištu. A oficijoni listi so hiteli to vest zanikati. Ugiba se sedaj, kaj je pravzaprav Ferdinand hotel na Dunaju, kjer je tudi konferiral z našim zunanjim ministrom grofom Berchtoldom. Bivši bulgarski minister Danev je zatrjeval, da se je šel Ferdinand v Avstrijo pritoževati, da ga je le ta varala in naposled pustila na cedilu. V krogih tripelentente pa so mnenja, da je šel Ferdinand iskati pomoči. Najbolj se to mnenje sreali v besedah, ki jih je govoril ruski ministrski predsednik v Parizu. Vprašan, kaj misli o obisku kralja Ferdinanda na Dunaju, je izjavil: „Da Bulgarija tudi ko bi hotela, sedaj ne more kršiti miru.“ Čudno, da smatrajo ljudje po svetu kak obisk našega zunanjega ministra kot namero, kršiti mir.

Novi vpadi Albancev v Srbijo.

Iz Ohride se poroča, da oborožujejo pristaši Essad-paše Albance za nov napad na Srbijo. Plemenskim poglavarjem v Ljumi je naročeno, da pripravo ljudstvo na napad; puške in municijo so vsi moški že prejeli in tudi so že dospeli bulgarski oficirji, ki vodijo celo stvar. Tudi belgrajska policija je prijela na postaji devetdeset Bolgarov, ki so hoteli z napačnimi potnimi listi potovati proti Reki in so se izgovarjali, da gredo v Ameriko. Ker je bila opravičena domneva, da so namenjeni v Albanijo v svrhu hujskanja Arautov, so bili vsi poslani preko Pirota nazaj na Bolgarsko. V srbskih političnih krogih novemu sovražnemu gibanju v Albaniji proti Srbiji ne pripisujejo posebne važnosti. Kake večje akcije ni pričakovati, ker je ostal zadnji poskus Albancem preveč v spominu. Sicer kažejo mnoga znamenja, da se od raznih, posebno od bulgarske, strani vrši v Albaniji sistematična propaganda za nov vpad, ali ostalo bo najbrže samo pri temu, da bodo bulgarski četaši mesto iz Bolgarske poskušali vpadati na srbsko ozemlje iz Albanije, ker bulgarska vlada noče nositi pred Evropo odgovornosti za četaško akcijo. Za vse slučaje se pa nahajajo ob albanski meji večji orožniški oddelki in močne vojaške posadke.

DOPISI.

Iz Škofje Loke.

Silen vihar je razsajal v četrtek zvečer okoli 9. ure ter napravil na raznih poslopijih mnogo škode. S streha je zmetalo množine opeke, podrla nekaj dimnikov, v bližnji okolici pa kake 4 kozolce. Tako silovitega vetra pri nas nihče ne pomni. Vršanje je trajalo samo nekaj minut. Poroča se nam, da po obeh dolinah ni bil vihar tako hud, kakor pri nas.

Viharno pa bo, kakor vse kaže, tudi pri prihodnjih volitvah. Klerikalci že zdaj agitirajo za svojega kandidata. Zlasti se pridno politizira v gostilni našega velidičnega župana. Že vemo zakaj.

Klerikalci hočejo voliti za poslanca v naši mestni skupini nekega profesorja Jarcu, ki ga pri nas navidezno komaj poznamo, ker je bil v letošnjem poletju tu na počitnicah in smo ga parkrat videli hoditi po mestu. Morda se je s tem hotel prikupiti našim volilcem. Sicer smo pa brali, da bode Jarc kandidiral v splošni skupini.

Naprednjaki smo imeli dosedaj mandat mestne skupine Kranj-Škofja Loka in tega moramo tudi obdržati. Vsak naš volilec naj stori torej na dan volitve svojo dolžnost in napredni kandidat mora zmagati.

Proti volilnim imenikom smo bili vložili nekaj reklamacij radi raznih nepravilnosti. E, vemo že, da naš gospod duhovni svetnik, zastonji ni hodil na rotovž, ko so se imeniki sestavljeni.

Spletkarili bodo klerikalci zdaj ob času volitev kar se da. Nato naj bodo naši mescani pripravljeni. Zdi se, kakor da imajo klerikalci najetega nekega individuva, ki se ne varuje še tako ostudnih sredstev, da le doseže svoj namen in svojemu nasprotniku škoduje. Zdaj ko so volitve pred durmi, je zopet jel dvigati svojo glavo bolj po koncu. Volitve mu pač ne dajo miru. Ker bi se rad priliznil nekaterim klerikalnim veljakom, zato si izmišljuje raznih podlosti, da bi koga očrnil in mu škodoval. Pa bo prišlo vse na dan. Kdor drugemu jamo kopljje, sam vanjo pade.

O ljudski izobrazbi in o izobraževalnih tečajih.

Pravico do izobrazbe so si včasih lastili le višji in imoviti stanovi. Ti časi so minili. Danes velja načelo: Izobrazbo razširiti med vse, tudi najnižje sloje. Klic in zahteva po obči izobrazbi je splošen.

Kaj pa je bistvo ljudske izobrazbe, kakšen je njen pomen?

Oglejmo si najpreje ljudsko izobrazbo od idealno-socialne strani! Ljudska izobrazba stremi za tem, da tudi navadnega človeka izpopolni, da ga dvigne v kulturi, da razvije njegove zmožnosti, da razvije njegovo osebnost, odpravi njegove napake in razvije njegove vrline. Le tak človek je zmožen, da ohrani kulturno posest, ki so nam jo zapustili predniki, in da more to kulturno posest povečati.

Prevelikega pomena je izobrazba v praktičnem oziru. Lepo se bere, ako je zapisano, da je državljan svoboden, da je tudi preprost človek enakopraven z višjimi stanovi. A treba je vedeti, da more svojo prostost in svoje pravice izvrševati le, ako je izobražen. Vsak človek je poklican nadalje, da sodeluje pri občem napredku po svojih močeh. Napredek je danes velikanski na vseh poljih. Le pomislimo na razvoj tehnike, industrije, prometa, na razvoj časnikarstva in književnosti. Kako naj se človek udeležuje tega napredka, ako ni izobražen. Treba je z vso silo napredovati s časom, kdor tega ne stori, zaostane na najnižji stopinji v človeški družbi in največkrat propade.

Ljudska šola veliko stori za izobrazbo. A ko fant in dekle s 14. letom stopita iz nje, še nikakor nista zrela za življenje. Treba jima je seči dobrohotno pod ramena, nadaljevati je treba njen izobrazbo, s katero sta začela v ljudski šoli, in jima dati trdne podlage, da se pripravita na življenjski boj, da se ugodno razvije njuna individualnost (osebnost). Da, posebno na mladino, ki je odrasla ljudski šoli in ki nima prilike, da bi pohajala srednje šole, je treba predvsem paziti, izobraževati jo in vzgajati, pomagati ji do samostojnosti in kaj drugega je vzgoja človeštva, kakor vzpodbuja k samostojnosti.

Neprecenljive vrednosti je izobrazba v gospodarskem oziru. Izobrazba in blagostanje stopata roka v roki. Dežele z visoko izobrazbo imajo navadno tudi ugoden gospodarski položaj. Le izobražen delavec je popolnoma poraben, kajti izobrazba dvigne njegovo duševno gibčnost, ga dela zmožnega, da more zadostovati zahtevam, ki se stavijo nanj; izobrazba pa tudi oplemeni njegovo uživanje. Kaj doseže izobražen poljedelec, izobražen kmečki delavec, nam kaže Danska, kjer je danes kmetijstvo na višku. In dobro znamenje je za sedanji čas, da preprosti ljudje uvidijo potrebo izobrazbe, da naravnost hrepene po njej in pridno izrabljajo sredstva, ki naj jim pomorejo do višje izobrazbe.

Povdariti pa treba, da izobraževati ne pomeni človeka le učiti, temveč tudi vzgajati. Veliki uspeh ljudske izobrazbe je, da se višji in nižji stanovi približajo, da se izravna in izenači njih izobrazba.

Ljudska izobrazba pa se mora urediti tako, da preprosti ljudje ne morejo misliti o svojih izobraževalcih, da jim hočejo ti podati izobrazbo kot nekak dar ali miloščino. Med izobraževalci in med onimi, ki žele izobrazbe, mora obstajati takо razmerje, kakor vlada v dobrì šoli med učiteljem in učencem. Ako učitelj ob vsaki priliki pokaže učencem svojo ljubezen in prijateljstvo, potem učenec res do učitelja zaupanje in uspeh pouka in vzgoje je zagotovljen. Tako bodi tudi pri ljudski izobrazbi. Potem ne bomo samo preprostih ljudi na zunaj izobrazili, ampak bomo utrdili njihov značaj, njihovo moč in voljo, njihovo samozavest.

Sredstva za razširjenje ljudske izobrazbe so: knjižnice, predavanja, skupni poučni izleti, poljudni spisi, izobraževalni tečaji. Najpreje so začeli uporabljati ta sredstva v Severni Ameriki, na Angleškem in na Danskem, Švedskem in Norveškem. Potem so sledile druge države in drugi narodi. Tudi pri nas Slovencih se precej stori za ljudsko izobrazbo. Tej izobrazbi imajo služiti tudi izobraževalni tečaji, ki jih priredi mestna občina v Kranju tekom šolskega leta 1913/14.

Pri teh tečajih se bodo poučevali tile predmeti: slovenščina, srbohrvaščina, nemščina, laščina, stenografija, knjigovodstvo in obrtno računstvo.

Narodno-gospodarstvo.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 10. nov. 1913		
Pšenica	100 kg	K 21—
Rž	"	18—
Ječmen	"	17—
Oves	"	16—
Koruza rdeča	"	20·50
Koruza rumena	"	19—
Ajda	"	22—
Proso	"	18—
Deteljno seme	"	1·20
Fižol ribničan	"	28—
Fižol koks	"	30—
Fižol mandolan	"	26—
Leča	"	20—
Pšeno	"	30—
Ješprenj	"	28—
Krompir	"	3·80
Mleko 1 l	"	—20
Surovo maslo	1 kg	3·50
Maslo	1 "	3—
Govedina I.	1 "	1·68
Govedina II.	1 "	2—
Teletna I.	1 "	1·80
Teletna II.	1 "	2—
Svinjina I.	1 "	1·80
Svinjina II.	1 "	1·80
Prekajena svinjina I.	1 kg	2·20
Prekajena svinjina II.	1 "	2—
Slanina I.	1 "	2—
Slanina II.	1 "	1·70
Jajca 9 kom.		—80

Na tedenski semnju v Kranju, dne 10. novembra 1913 se je prgnalo: 303 glav domače govedi, 0 glav bosanske govedi, 28 glav hrvaške govedi, 12 teleta, 152 prešičev, 11 ovac. — Od prgnane živine je bilo za mesarja: 170 glav domače govedi, 0 glav bosanske govedi, 9 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 88 v za pitane vole, 80—82 v za srednje pitane vole, 70—74 v za nič pitane vole, 58 v za hrvaško goved, K 1— za teleta, K 1·18 za prešiče pitane, K 1·30 za prešiče za rejo.

DNEVNE VESTI.

Kandidat za mesto skupino Kranj-Škofja Loka. Ker je dosedanji poslanec v tej skupini Ciril Pirc izjavil, da ne prevzame več kandidature, in so nato zaupniki v Škofji Loki izrazili željo, da bi kandidiral kak Škofjeloški domačin, se je vsled enoglasnih sklepov „Meščanskega volilnega odbora“ v Kranju ter „Političnega in gospodarskega društva“ v Škofji Loki ponudila kandidatura ljudljanskemu podžupanu in deželnemu odborniku dr. Karlu Trillerju — rodnom Škofjeločanu — ki je kandidaturo tudi sprejel. Tej kandidaturi je pritrdir izvrševalni odbor narodno-napredne stranke in sedaj je na volilcih, da izkažejo v polni meri zaupanje možu, česar vrline so splošno znane in ki je najboljši poznavalec deželnega gospodarstva. Njegovo vsestransko delovanje pozna vsakdo, ki se le količaj zanima za naše politično življenje, in izvestno bo on najboljši zastopnik interesov obeh mest v deželnem zboru. Gospod dr. Triller se bo v kratkem predstavil svojim volilcem.

Napredni deželnozborski kandidati. V sredo je bil shod zaupnikov nar.-napredne stranke ki je postavil za kandidate za deželni zbor gg. župana dr. Ivana Tavčarja, odvetnika dr. Frana Novaka, tržnega nadzornika Adolfa Ribnikarja, profesorja Josipa Reisnerja in posestnika Josipa Turka. Shod zaupnikov je soglasno sklenil podžupanu dr. Karlu Trillerju, ki je bil prvotno soglašno in z velikim navdušenjem postavljen za kandidata, iskreno zahvalo za njegovo delovanje v prid Ljubljani, ker se je prostovoljno odpovedal ljudljanskemu mandatu, da prevzame kandidaturo v okraju Kranj-Škofja Loka. V mestni in trški skupini Kamnik-Radovljica-Tržič kandidira prof. dr. Pavel Pestotnik, v dolenjskih mestih Krško, Kostanjevica, Višnja gora in trgu Ribnica posestnik Julij Maželle; v Postojni, Ložu in na Vrhniku kandidirajo postonjskega župana Josipa Lavrenčiča; v Idriji pa dosedanjega poslanca Engelberta Gangla.

Deželni avtomobil, najmodernejše opremljen, z napravo za kurjavo in razsvetljavo, s stekлом zavarovan zoper vsako najmanjšo sapico in nabavljen za težke tisočake iz deželnih sredstev, h katerim prispevajo mesta dve tretjini, je minoli

pondeljek pripeljal v Kranj klerikalna mogotca prof. E. Jarcia in dr. I. Zajca na strankarski klerikalni shod, na katerem se je največ zabavljalo tistim, ki so z dvema tretjinama pripomogli k nakupu deželnega avtomobila. V posmeh meščanskim davkoplăčevalcem se je dragoceni vehikel ustavil ravno pred mestno hišo. Pristna slika škandaloznih razmer v deželi! Volilci so se lahko prepričali na lastne oči o gospodarstvu sedanjem deželnozborske večine, ki denar prezadolžene in izmozzane dežele potroša za avtomobile, v katerih se klerikalni agitatorji vlačijo po shodih in se tam norčujejo iz davkoplăčevalcev. Obzirnost ni nikdar dičila klerikalcev, a toliko čuta dostenjnosti bi pa vendar pričakovali pri večini deželnega odbora, da ne bo dajala na razpolago deželnega premoženja za strankarska agitacijska potovanja. Kakšne razmere bi šele nastale, ako bi bili ti ljudje brez vsake kontrole! To izzivanje bodo kranjski volilci primerno kvitirali pri prihodnjih volitvah. Prav nič se ne čudimo, ako je razjarjeno občinstvo očigled tej nesramnosti povpraševalo, če bosta gg. Jarc in Zajc za svojo „komisijo“ v Kranju zaračunala deželi tudi še — dijete?

Profesor Vinko Marinko je bil kot šefredaktor „Gorenjca“ sila draga moč. Pripravil je dekanu Koblarja, odnosno one, ki zakladajo „Gorenjca“, ob lepe stotake. Vrhutega je bil prava kuga za odgovorne urednike in z vsako številko „Gorenjca“ je spravljal kranjske klerikalce v vedno večje zadrege. Konečno je bil Koblar teh špasov sit in zapri je Marinku predale svojega lista. Tako je bil Marinko obsojen v brezdelje — profesorsko službo smatra le bolj za postranski poklic — in nabirati se je jela v njem tvarina, ki je prej preplavljal „Gorenjčeve“ gredice. V mladom možu se je čedalje bolj kupičila duševna sila, in nevarnost je bila čedalje večja, da se Vinko ne razpoči. K sreči je nastopila reklamacijska doba za deželnozborske volilne imenike, in v Marinku toliko časa zadržana energija, je bruhnila minolo nedeljo z uprav elementarno silo na dan. Včerajšnji „Slovenski Narod“ poroča, da je rekord glede reklamacij na deželi doseglo vsekako Novo mesto, ker je en sam volilec vložil kar 60 reklamacij. Novemu mestu sicer nočemo kratiti slave, a resnici na ljubo moramo vendar konstatirati, da je novomeškega reklamatorja prav pošteno posekal naš Marinko, ki je minulo nedeljo reklamiral nič manj kakor 116 volilcev in tako priboril prvenstvo glede reklamacij našemu dobremu mestu. Upamo, da se bo po tem slavnem činu g. profesor pomiril. Spregororili bomo pa prihodnjič se kako besedo z dičnim predsednikom „Meščanske zveze“, ki je zahteval vpis 77 kmečkih posestnikov v volilne imenike, ki plačujejo vsega skupaj kakik 340 kron občinski nakladi podvržnega davka. Ker je zbežal prejšnji „Gorenjčevi“ odgovorni urednik — grobokop, se ne smemo čuditi, da je to ugodno priliko uporabil mrtvec in se tudi uvrstil med Marinkove kmete.

Zakaj se vrše deželnozborske volitve že sedaj in ne v marcu? To vprašanje in odgovor na to vprašanje je treba vedno in vedno ponavljati, da se ne pozabi. Volitve v deželnem zboru se vrše zato sedaj in ne v marcu, ker bode takrat na vsak način potreba dvigniti deželne doklade, ker bo potreba kriti obresti brezumno razmetanih velikanskih svot, katerih pa sedanjii deželni dohodki ne morejo. Ako takoj po zvršenih volitvah dvignemo doklade, bodo naši volilci, ki so se že vse kaj družega hitrej pozabili navadili, pri prihodnjih volitvah čez 6 let zvišanje deželnih doklad že pozabili, ker se bodo že navadili, plačevati ta zvišani davek, tako si misli ta ljudomila Slovenska ljudska stranka, in zopet bomo lahko ostali na krmilu. Zavest torej, da se ustavi še tako navdušeno katoliško prepričanje pri žepu, ako je treba iz njega vleči denar. Je povod, da se vrše deželnozborske volitve že sedaj. Upamo pa, da za svoje dobro katoliško prepričanje z novimi davki kaznovani volilci tudi še čez 6 let ne bodo pozabili te neprijetne usluge s strani Slovenske ljudske stranke, kajti povsod pride enkrat — obračun.

Deželna garancija za klerikalne denarne zavode. V državnem zboru je socijalni demokrat Skaret interpeliral vlado, ako se identificira z znano izjavo kranjskega deželnega predsednika barona Schwarza o deželni garanciji za klerikalno Ljudsko posojilnico in ako je pripravljena uvesti uradno preiskavo v klerikalnih denarnih zavodih.

Revizija. Deželni odbor je v svoji zadnji seji sklenil splošno revizijo ljubljanske mestne uprave. Ta sklep ima edino namen, sejati pri prihodnjih volitvah nezaupnost med naprednimi volivci in pridobiti kakega volilca za klerikalno stranko. Je pa tudi nekaj smešnega na tem sklepu. Tisti ljudje, ki so se bali pokazati račune o Završnici deželnemu zboru, tisti ljudje, ki so priberačili razpust deželnega zobra, da ne bo mogel pregledati, kake dijete so si zaračunili klerikalni poštenjaki, ki so se vozli z deželnimi avtomobili na agitacije in zavave, so se sedaj osmelili in dekretirali splošno revizijo mestne uprave. Klerikalci prav dobro vedo, da je mestna uprava v najlepšem redu, in prav gotovo v lepšem redu, kot deželna uprava, kjer

so zginili stotisočaki za razne klerikalne naprave. Klerikalci bodo revizijo tudi gotovo zavlačevali do poteka volitev, kajti njim ni na reviziji, ampak na agitačnem sredstvu. Škandal pa je, da take agitačne falotarije uprizarja deželni odbor.

Obljube. Znani Don Kišot iz kranjske gimnazije je kolportiral v zadnjih dneh po državnih uradih neko pismo nekronanega vojvode kranjskega dr. Susteršča, glasom katerega bo le ta poskrbel, da se čimpreje pomakne Kranj v višji plačilni razred. Namen je jasen, da se pridobi s tem manevrom glasove državnih uradnikov. Vodja kranjskih klerikalcev, ki trdi, da uradniki le žro, žro in žro in cigar glasilo „Domoljub“ pravi, da so uradniki še predobro plačani, je naenkrat našel svoje srce za uradnike. Upamo pa, da bodo uradniki sami toliko razsodni, da ne bodo pljuvali v svoj lastni žep in pomagali klerikalcem oropati meščanstvo zastopstva v deželnem zboru.

Castno priznanje je dosegel „Gorenjec“ s tem, da se ga je enkrat omenilo v „Slovenskem Narodu“. Gospodje okrog „Gorenjca“ so res hitro zadovoljni inako se kdaj kak liberalec spozabi, da jim da brco, že od samega veselja ne vedo, kaj bi naredili. „Za en groš papirja, v katerem je vojska“, katero ime si je namreč nadel „Gorenjec“ sam, je torej dosegel svetovni ugled in tudi mi mu na tem častitamo.

Kaj je sv. cerkev po mnenju naših klerikalcev? Sveta cerkev je tisti stroj, ki omogočuje klerikalcem najbolj ekonomsko in uspešno izkorisčanje našega dobrega naroda. — Povdarmo, da klerikalcem, kajti res napreden človek spoštuje vsako ustanovo, ki temelji na religijoznem ali kakem drugem četu njegovih soljudi.

Včerajšnji „častnodiplomirani Gorenjec“ poroča: V Kranju je zadnjo nedeljo začelo goreti pri knjigovezu Požgaju, soba je bila v plamenu, pa so kmalu pogasili. Kdo je pogasil? Marli sv. Florijan ali je ogenj „panala“ klerikalna deželna gasilska zveza, ali je nanj uplivalo najnovejše častno priznanje našemu „kolegu“, o katerem pravijo, da včasih le napiše kaj „odkritosrčnega“ in „resničnega“? Mi pa, ki nismo tako „odkritosrčni“, — ki pa ljubimo resnico, to hčerko božjo, pa pravimo, da je ogenj pogasilo naše vrlo in priljubljeno domače gasilno društvo.

Na igrajte se z ognjem! Klerikalna večina deželnega odbora je sklenila, da mora vsako gasilno društvo, ki hoče postati deležno kake podpore iz gasilskega sklada, podpisati reverz, da pristopi h kranjski deželnig gasilskizvezi. Gasilskim društvom, katera se ne uklonijo tej zahtevi in ki prete omejiti svoje delovanje zaradi pomanjkanja denarnih sredstev na domačo občino, se odvzame požarnopolicijska oblast ter se županstvom načrta, da ustanove v takih krajih nova društva. Deželno vlado se naprosi, da razpusti za sedaj gasilski društvi v Dobu in Ilirske Bistrici, ki sta se branili brez podpore delovati izven domače občine!

To se pravi: Vsem onim gasilnim društvom, ki se slepo ne pokore in ki takoj ne zležejo s svojim gasilnim orodjem vred pod streho novopečene deželne gasilske zveze, prepoveduje velenožni deželni odbor naprej izvrševati stražnogasilski poklic, in vse one požarne brambe, ki se ne uklonijo njegovi zahtevi, imajo v prihodnjo pri nastalih požarilih le-še pravico — gasiti na svoje stroške. Ta najnovejši in najzenjalnejši sklep, ki menda nima primerne v zgodovini gasilstva, nam pa jamči, da so naši, za blagor bližnjega vneti deželni očetje zadeli ob — lastno mino. Kakor se utapljač prijemlje za tanko bilko, dobro vedoč, da ga tudi ta ne vzdrži na površju vode, tako so se ti začasni gospodje pri dobro obloženi deželni mizi lotili najkoristnejših naprav, katerih geslo je zgolj človekoljubnost. Cenjeni gasilci! Protestujte odločno, da bi Vaša društva, ki imajo tako vzvišen poklic, bila za štafažo kakemu deželnemu odboru, pa naj bode isti klerikalni ali liberalni — ker ista ne smejo zastopati nikakih političnih tendenc; kajti, kakor hitro se to udejstvi, prenehajo biti Vaša društva „prostovoljna“ ter ob enem poteptajo svoj človekoljuben namen: Na pomoč! In, če bi se kako Vaše društvo razpustilo, izgubite v slučaju bolezni podpore iz podpornih matic, — ne vživate nikakih podpor iz „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejne ustanove“ za onemoglein v službi ponesrečene gasilce, oziroma njih vdove in sirote in nimate v slučaju bolezni zdravnika brezplačno. — Gasilska društva so občinske naprave in dolžnost vsake občine je, da si ustanovi lastno tako društvo, katero mora tudi podpirati in vzdrževati; nasprotno pa je gasilno društvo obvezano služiti v prvi vrsti svoji ustanoviteljici. Če pa zahteva slavni deželni odbor, da bodi delokrog gasilnega društva razširjen tudi na okolico, to je, da deluje društvo tudi izven občinskega rajona, potem pa je tudi dolžnost deželnega odbora, da razdeluje vsakoletne podpore iz stražnogasilskega sklada pred vsem onim društvom, ki so pri even. požarilih sodelovala izven svojega okrožja. To bo potrdil vsak, ki misli vsaj od glave do želodca. Poleg tega pa je

sklep deželnega odbora, da se razpuste društva, katerim ne dopuščajo gmotna sredstva delovati izven domače občine, — ne samo krivičen, temuč bi imel iz cloveškega stališča nedogledne posledice. Kakor hitro bi nameravala kaka občina razpustiti v njeno korist deluječe gasilno društvo, storila bi velik zločin na lastnem telesu; kajti potem bi bila obvezana si vzdrževati gasilsko stražo, ki sestoji navadno iz nekaj slamenatih mož. Slamenati, smo dejali, ker ti može bi izdaleko ne zadoščali, prvič: ker niso do volj izvezani in drugič: ker bi jih bilo premalo; vsaj se vedno in povsod, posebno pri večjih požarilih toži o pomanjkanju izvršujočih gasilskih moči. Pri vsakem požaru je dovolj nepoklicanih, ki si domisljajo, da je le gasilec tu, da ogenj gasi. Zmešnjava pa, ki nastanejo pri požarilih, so včasih strašne, posebno — če ni živila na varnem, in najhuje pa je, če se pogreša kak član cloveške družbe. To vedo povedati le oni, ki so kakemu sličnemu požaru kdaj prisostovali. Zato pa dvomimo, da bi bili naši deželni izvoljeni na podlagi gorenjega sklepa kaj razmišljali, predno so ga izdali. Čuditi se moramo le, da jih ni njih uskok in izvrsten strokovnjak Lavtičar o gasilskem ustroju in delovanju še nič poučil, najbrže jih ne zaupa, zato hrani svoje gasilske vrline lepo za se. Prepričani smo, da bo deželni odbor dosledno izvajal to satansko nakano — porokujemo mu pa, — da ta sklep ne bo obrodil zaželenega uspeha. Vam pa, spoštovali gasilci, svetujemo, da Vas ne razburja ta strogi ukaz, kadar Vas kliče — dolžnost. Ko Vas zdrami iz mirnega spanja gasilski rog ali klic: Gori! in če še tako udarja plat zvona, pojrite s podvojeno vnemo — v ogenj —, s katerim se igrajo Vaši pokrovitelji in storite, kar Vam veleva Vaše gasilsko srce. Ne strašite se tega novospletenega biča, naj udarci, namenjeni Vam, še tako treskajo, — ob Vaših trdih čeladah odbiti, padali bodo na one nazaj, — ki so ga spletli. Kratka doba nas loči do predstojecih deželnozborskih volitev. Na dan tistih pa stopite z gasilsko disciplino na volišče in oddajte svoje glasove za one kandidate, ki spoštujejo Vaš gasilski poklic in pokažite, da Vas ni še volja biti kaka podloga Lampetovi peti! O nameranem atentatu na gasilna društva od strani dež. odbora pa spregovorimo še na prijstojnejšem mestu.

Klerikalni shod. Klerikalci so imeli pretečeni ponedeljek shod, katerega se je udeležilo okrog 100 kmetov iz dežele. Na shodu je govoril dr. Zajec, ki je na vse pretege hvalil klerikalno stranko, ki je menda zelo veliko dobrega storila za kmete, s tem, da je priredila dr. Susterščovo stanovanje v deželnem dvorcu, kar je stalo 60.000 — kroni nabavila na deželne stroške lepe avtomobile, s katerim se vozijo klerikalni voditelji na svoje zavave. Za njim je govoril slaboznani profesor Jarc, ki je pogreval stare laži. Povedal pa ni, da vleče poleg mastnih plač, ki mu jih je naklonila klerikalna stranka, še plačo profesorja na gimnaziji, katerega poklica pa ne izvršuje. Oglasil se je tudi neizogibni Vinko Marinko, ki je opozarjal navzoče na klerikalno ljubezen do kmeta, kar kaže posebno to, da so klerikalci protipostavno izrekamirali iz kmečke skupine nebroj volilcev in jih vrekamirali v mestno skupino, kjer ne bodo zastopati svojih interesov. Končno je še dekan Koblar zakazal navzočnim, da morajo voliti klerikalne kandidate, kar so možje vzeli naznanje in odšli domov.

Klerikalne laži. Včeraj se je vršila seja občinskega sveta ljubljanskega, o kateri je g. župan dr. Tavčar pojasnil „Slovenčeve“ laži. Klerikalni občinski svetniki niso imeli poguma zagovarjati laži in so krepko molčali. Tako so se vnovič razkrile klerikalne lumparje, katere prinaša „Slovenec“ pod zaščito poslanske imunitete.

Nekoliko o tobačnih razmerah v Kranju. Iz krogov naših čitateljev se nam piše: Mesto Kranj šteje danes brez okolice približno do 3000 prebivalcev in na to množico odpadati samo dve trafiki, med tem, ko ima že vsaka zagorska vas po eno ali več trafik. Ena se nahaja v kokriškem predmestju, katera ima vse proizvode suhe, druga pa na koncu glavnega trga. Tukaj bi vsaj človek pričakoval, da dobi za svoj drag denar pošteno in dobro blago, kakršnega c. kr. tobačna režija oddaja in to tembolj, ker je s to trafiko združena tudi glavna zaloga tobaka. A poglejmo si smodke, ki so tako vlažne, da ne pomaga nobeno vžiganje. Ne gore, pa ne gore, in če vlečeš tudi kot kovaški meh. Če se ti pa nekoliko v žepu posuše, so pa take kot trska, lomijo in drobe se, da se bogu usmili. Ista je s cigaretami. Kadilni tobak, posebno pa cigaretini, je naravnost pod vso kritiko. Znan nam je slučaj, da je bil neke bolje vrste cigaretni tobak naravnost plesnjiv in to vsled prevelike vlažnosti, ki baje vlada v skladiščih te tobakarne. Krivi tem nedostatkom so neprimerni in vlažni prostori, kar je le na kvar kupajočemu občinstvu. Nočemo delati nikomur krivice, a za svoj drag denar pa lahko zahtevamo tako blago, da ga bo vsaj mogoče pušiti. Nujna potreba je, da se pride tem nedostatkom vendar enkrat v okom in opozarjam na to v prvi vrsti merodajne oblasti, ki so poklicane nadzorovati trafike. Sploh bi bila za mesto Kranj že skrajna potreba, da se ustanovi vsaj še ena trafika, da ne

bode občinstvo iz mesta hodilo po tobak na periferijo in da ne bo tamkaj za svoj denar dobilo drage a slabe proizvode.

Nesnaga okoli pokopališča. Če je človek letos na praznik vseh svetnikov šel na pokopališče, se je naravnost čudil lepo urejenim in s cvetjem okrašenim grobovom. Ko pa je stopil izven pokopališča, mu je pa oko obviselo na celih kupih smetij in kamenja, katerega pusti pokopališka uprava kar zmetalni čez zid. Jasno je, da se zasleduje tudi tukaj princip, da se le tam kaj stori, kjer kaj nese. Naj slavna pokopališka uprava zaenkrat gre preko tega principa in naj pusti odstraniti kupe gnoja in kamenja tik pokopališkega zidu.

Požar v Kranju. Minolo nedeljo ob 7. uri zvečer je nastal v Kranju v hiši št. 155 ogenj v sobi za knjigoveške pomočnike. Vnel se je ogenj pri postelji ter se hipno razširil po vsej sobi. Ker ima v isti hiši g. Viljem Požgaj svojo knjigoveznicu, je bila velika nevarnost, da se vname papir in uniči vse stroje. Z vso silo so se trudili domači, da bi ogenj pogasili, a zaman. Koj na lice mesta dospela gasilca gg. Bidovec in Špenko sta nemudoma alarmirala tukajšnjo požarno brambo. Obenem pa je veletržec g. Edvard Dolenz prihitel osebno s svojim minimaksom ter se je z združenimi močmi posrečilo ogenj popolnoma pogasiti. Le g. Dolenzu in vrli naši požarni brambi se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil tudi na sedanja poslopja.

Vihar v Kranju. Minoli četrtek smo doživeli v Kranju in okolici tako silen vihar, kakor ga ne pomnijo ljudje. Okolu pol 9. ure zvečer je začelo grmeti, obenem pa je začel pihati silen južno-vzhodni veter, ki je v kratkem narasel v pravi orkan. Pobijal je okna, razkril strehe ter metal opeko po zraku, da so bile ceste hipomo posejane z razdrobljenimi kostmi. Pri stolni cerkvi je snelo ves vrhni del okna, ki je z velikim ropotom priletel na Glavni trg. Hipoma je narasla tudi Sava tako močno, da sega naprimer v pivovarni Mavrila Mayrja ljudem do kolen ter so jo morali z gasilskim hydroforom odstranjevati. Istočasno je bilo ustavljen delo v vseh usnjarnjah ob Savi. V okolici se je vihar nekoliko poigral s kozolci ter jih večinoma položil na tla.

Dramatični odsek Narodne Čitalnice priredi prihodnjo soboto, dne 22. novembra svojo prvo predstavo v letošnji sezoni. Igrala se bo veseloga v štirih dejanjih „Knjižničar“, Predprodaja vstopnic v trgovini g. Ferd. Sajovica.

Poročilo o včerajšnji seji občinskega sveta smo morali odložiti radi pomanjkanja prostora za prihodnjo številko.

Iz železniške službe. Uradniški aspirant obratnega urada v Ljubljani Ivan Klopčič je prestavljen v Kranj.

Koncert za prizidek koče na Stolu, ki ga je priredila preteklo nedeljo podružnica S. P. D. v Kranju je tako v moralnem kakor v gmotnem oziru prav lepo uspel. Imeli smo priliko naslajati se ob srebrnočistem sopranu gdč. Pipce dr. Tavčarjeve, učenča mojstra M. Hubada, katere sigurni in prikupljivi nastop nam je takoj pokazal, da ji koncertni oder ni tuj, ampak da je na njem kot pevka odličnih kvalitet uprav domača. Seznanili smo se tudi z zborom pevskega društva „Ljubljanski Zvon“ iz Ljubljane, ki, četudi ne razpolaga s prvovrstnim pevskim materialom, imponira z naravnost krasno disciplino, ki predvsem omogočuje ono veliko natančnost v dinamiki, ki smo jo opažali, kar je samo zasluga velezmožnega pevovoda g. Zorko Prelovca. Razven R. Franzove „Podoknice“ in Čajkovskega „Prišla je pomlad“ nam je gdč. Tavčarjeva podala nekaj najboljših domačih skladb. S prav isto ljubostjo in nežnostjo, ki se prilega našemu sentimentalnemu Adamiču, nam je zapela njegovo „Uspavanko“ in „Jezdeca“. Prav zelo izborn je bil pa njen drugi nastop, za katerega si je izbrala dve prvovrstni skladbi naših najznanejših komponistov O. Devov: „Mak“ in A. Lajovičevega „Tkalcu“. V „Mak“ je izlila ves svoj ljubek temperament, v „Tkalcu“ pa je dokazala, da docela pojmi globoko zamišljene skladbe Lajovičeve in da z lahkoto zadosti ne prav lahkim tehničnim zahtevam te krasne skladbe. Prav hvaležni smo gdč. Pipci dr. Tavčarjevi za umetniški užitek in upamo, da nas še večkrat poseti v koncertni dvorani. Poklonjena sta ji bila dva krasna šopka. Spremljevanje je mojstrsko oskrbel nam že dobro znani koncertni pianist g. Anton Trost, o česar odličnih kvalitetah govoriti še posebej bi bilo nepotrebno. Kar se tiče pevskega zobra sem v splošnem njegove odlične kvalitete omenil takoj v začetku. Pojmovanje skладa je naravnost uzorno in odtehta ostale nedostatke, ki obstojajo ponajveč v pevskem materialu samem in pa v tehničnih napakah, ki jih je pa pripisovati na rovaš prvemu. Prav posebno nam je pa ugajal mešan zbor v Adamiča: „Mlad junak po vasi jezdí“, ki se je pela še nenatisnjena iz rokopisa. Tudi nova Adamičeva skladba za moški zbor „Kregata se baba in devojka“ je jako ugajala, žal da zbor tu ni bil prav posebno siguren. V vseh ostalih nastopih pa je zbor svojo nalogo prav častno rešil. Prav mnogo si smemo obetati še od tega zobra, če bo pod odličnim vodstvom g. Z. Prelovca stremilo tako resno za svojim vzvišenim ciljem, kakor to kažejo

njegovi lepi uspehi, na katere sme prav upravičeno biti ponosen. Le naprej po tako lepo začrtani poti ne meneč se za zavidljive opazke neprijateljev po geslu: „Per aspera ad astra.“ Polna dvorana je osvedčila, koliko zanimanja vlada med kranjskim občinstvom za prireditve take vrste. Omenjam samo, da sta se izmed vnanjih gostov koncerta udeležila ga. Franja dr. Tavčarja in g. dr. Švigelj, kot predsednik pevskega društva „Ljubljanski Zvon“. — Upamo, da se nam bo v doglednem času zopet nudil v Kranju umetniški užitek enake vrste.

Pošta v Kokri. Iz Kokre nam pišejo: Pošta v Kokri se nahaja sedaj na skrajni meji kranjski, to je pri 23. kilometru, mesto da bi bila okoli cerkve v sredi vasi, tako nekako okoli 15. kilometra. Na tako skrajni meji pa je le radi nekoga graščaka, kateri ni nikoli tu in radi nekoga barona, kateremu ravno sedaj prodajajo posestva. Ubogi kmet mora pa čakati po dva dni na rekomandirano pismo. Tako se je zadnjič pripetilo nekemu občinskemu svetovalcu, da ga je orožnik pritiral k neki sodniški obravnavi, kjer bi moral biti zaslišan kot priča. Sodnija je razpisala razpravo v neki zadevi in povabila tudi imenovanega občinskega svetovalca. Mož pa ni bil dostavljenega poziva in torej tudi ni mogel priti. Ubogemu kmetu se je zgodila velika krivica. Dasiravno je sodnija razpisala obravnavo v zelo kratkem roku, bi pošta, ako bi bila tam, kjer bi pravzaprav morala biti, gotovo lahko še pravočasno dostavila pozivnico. Pošto v Kokri si želi tamošnje prebivalstvo v sredi vasi in to željo naj blagovoli slavno poštno vodstvo upoštevati.

Smrtna nesreča. Povodom cerkvenega žegnanja v Trsteniku so streljali domači fantje s topiči. Pri streljanju se je ponesrečil 20letni Franc Sieler. Strel ga je zadel v obraz in v desno roko. Na obrazu je bil fant težke opeklne, desno roko mu je pa odtrgalo. Prepeljali so ga v brezupnem stanju v ljubljansko bolnišnico.

Dva uzmoviča. Minolo nedeljo zjutraj sta se splazila dva vandrovca v nezaklenjeno stanovanje posestnice Pavline Smole, vulgo Oprešnik iz Tacna pod Šmarno goro in sta ukradla iz nekega predala srebrno damsko uro, ki je imela zlat rob in dvojni pokrov. Tatova sta odnesla tudi usnjato denarnico z dvema kronama. Tatova sta se nato napotila proti Šmartnem, kjer sta ukradla posestnikovemu sinu Matiji Jerasu srebrno žepno uro, zlat prstan in par zimskih čevljev. Jeras, ki je tatvino takoj opazil, je z nekim svojim tovarišem zasledoval tatova in ju tudi dohitel. Vzel jima je uro in prstan ter ju je izpustil v božjem imenu, naj gresta, kamor hočeta. Čevlje sta tatinska ptička med begom zagnala strani. Oba tatova je orožništvo še isti dan aretriralo pri Vodicah in ju izročilo okrajnemu sodišču v Kamniku. Prvi tat se piše za Franceta Kiferja. Doma je iz Wiesa na Štajerskem in je 25 let star. Negov tovariš je 24 let star in se piše za Roberta Schwarza. Tudi ta se je naročil na Štajerskem in sicer v Hartu. Pri tatovih so našli damsko uro, ki sta jo ukradla Pavlini Smole, dalje dve srebrni žepni uri, ki sta jih falota tudi kje ukradla in slednjič dolg kuhinjski nož z ostro konico.

Tatvina na Jesenicah. Na Jesenicah je ukradel v neki gostilni natakarici Mariji Potočnikovi neznan tat iz zaklenjenega predala torbico, v kateri je bilo 260 K denarja, zlato žensko uro z verižico in dva zlata prstana. O tatu nimajo še nobenega sledu.

Iz ljudskošolske službe. Za suplentinjo v Srednji vasi v Bohinju je imenovana namesto obolele učiteljice Karoline Gams kot suplentka Frančiška Verhunc. — Za suplenta na deški ljudski šoli v Kamniku je imenovan namesto obolelega učitelja Andreja Pogačarja, bivši suplent v Komendi Makso Jovan.

Mesto v Ameriko v zapor. Na postaji na Jesenicah na Gorenjskem je orožništvo te dni aretriralo kajžarja Ludovika Permana, ki jo je hotel pobrisati v Ameriko, ne da bi zadostil vojaški dolžnosti. Pa tudi nepravne potne listine je imel možakar pri sebi.

Tatvina. V odsotnosti domačih ljudi se je splazil pred kratkim neznan tat skozi okno v zaklenjeno stanovanje posestnika Andreja Pišlarja iz Hotenskih Žibrš pri Rovtah in je ukradel dvoje moških oblek, dvoje srajc iz domačega platna, par čevljev in niklasto žepno uro z niklasto verižico vred. Storilec bo po popisu najbrže dne 29. p. m. iz prisilne delavnice v Ljubljani pobegli prisiljenec Hugon Kozlevčar.

Tat pod posteljo. Pred nekaj dnevi je zapazila 72letna Barbara Jenko iz Suhe pri Skofji Loki, ko je stopila okrog poludne v svojo sobo, pod posteljo nekaj črnega. Neki 20letni fant se je splazil pod njeno posteljo z očividnim namenom, kaj pobasati. Na njeno povelje se je tat počasi splazil izpod postelje, sunil je Jenkovo strani in pobegnil.

Nesreča. 14letna, pri posestniku Florijanu Klemencu v Šmartnem pri Cerkljah kot otroška varuhinja uslužbena Jožefa Kuhar je pred nekaj dnevi dala šest mesecov starega otroka svojega gospodarja na ozidek pri kotlu, kjer se je kuhal piča za prešiče. Kotel je bil samo na pol pokrit z desko. V nestreženem trenotku je padel otrok

v kotel in se tako opekel, da je drugi dan nato umrl.

Vlom in tatvina. Koncem preteklega meseca so vlmili neznani tatovi skozi omreženo okno v gostilniško sobo posestnika in gostilničarja Ceneta Jana v Spodnjih Gorjah in so hoteli s sekiro vlotili v steklene omare, ki je stala ob steni, kjer je imela natakarica cigarete in smodke. Vlom pa se ni posrečil, ker so tatove še pravočasno prepodili. Kar tako pa ti le niso hoteli oditi. Odnesli so lovsko puško lankastrovko. Na mestu vloma in tatvine so pustili ono sekiro, s katero so vlmili.

Gledališko društvo na Jesenicah naznanja, da ponovi v nedeljo 16. t. m. popoldne dramo v treh dejanjih „Golgata“, ki je pri primieri tako ugašala. „Golgota“ je delo talentiranega srbskega pisatelja Serdiana pl. Tučte-a. Igra se je uprizorila z velikim uspehom tudi v slovenskem gledališču v Trstu. Boljšega dela si nismo mogli izbrati za 50 predstavo društvenega obstanka. Ker se s to predstavo objava nekako tiho slavlje 50 predstave v kratkem društvenem postanku. — Sedaj je začetek četrte društvene sezone — se upa, da bodo i domačini i okoličani vedeli upoštevati delovanje „Gledališkega društva“ in zavedali svoje narodne dolžnosti ter v obilnem številu pokazali s svojim posetom simpatije do „Gledališkega društva“. Intendanca bo predstavo scenerično in sploh v vsem docela spopolnilo, tako da bo užitek res dovršen. Igra se v dvorani pri „Jelenu“ na Savi. Začetek točno ob 3. uri popoldne.

Prodaja hrastovega in bukovega lesa. Deželna vlada v Sarajevu proda in kolonizacijskega objekta Borovnic (okraj Brnjavor) približno 10.000 m³ hrastovega in prtljivo 45.000 m³ bukovega lesa. Sprejmejo se samo pismene, na celo množino se glaseče ponudbe, ki jih je poslati najkasneje do 20. januarja 1914, 11. ure dopolnne c. kr. deželnih vlad v Sarajevu. Razpis z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Za invalide. Bivše kranjsko vojaško veteransko društvo je ustanovilo za 40letni vladarski jubilej. Njega c. in kr. Apostolskega Veličanstva eno vojaško invalidno in eno veteransko invalidno ustanovo v letnem znesku po 25 K 84 vin, kateri ustanovi se bodeta letos podelili za dobo treh let. Pravico do vojaške invalidne ustanove imajo na Kranjskem, rojeni invalidi od narednika in ednakih šarž nayzdol, v prvi vrsti pa taki invalidje, ki so bili pred sovražnikom ranjeni in v invalidni stališči pomaknjeni. Pravico do veteranske invalidne ustanove pa imajo ubogi svoječasni člani razpuščenega kranjskega veteranskega društva. V tem smislu opremljene prošnje vlagati je do 16. novembra 1913 pri županstvu bivališča.

K izkazu o dohodkih iz nabiralnikov C. M. družbe v Kranju naznanjamо še znesek 10 K 40 vin. iz nabiralnika g. J. Grajzer na Primskovem. — Pri tej priliki pa uljudno prosimo, da imejitele nabiralnikov te ne hranijo v kakšnem zapršenem kotu, temveč naj skrbijo za to, da bo nabiralnik vedno pri rokah. Osobito pa prosimo p. n. stalne goste, naj ne mislijo, da je narodni davek res že tako velik, da ne bi ne mogel vsak posameznik utrpeti dva vinarja na dan. Maloštevilne diplome ne delajo sicer zelo narodnemu Kranju časti. Posnemajmo torej v tem oziru mnoga druga slovenska mesta.

Kar na nož te bom nasadil! Janezu Plešu iz Dovjega je že čez petdeset let. Navadno ima šivančko in vatel in se peča s krojaštvom. Poleg šivanke in vatla pa ima Janez pri sebi navadno tudi frakelj žganja. V ta frakelj se kaj rad ozre. Vedno ga med delom moti. Razume se, da postanejo ti prepogosti pogledi v frakelj za Janeza škodljivi. Janez postane pijan. Ko pa pride v ta položaj je hudo. Janez pusti vatel in šivančko in gre v božjem imenu rogovilit po vasi in uprizarjet neumnosti. Ko bi mož vsaj divji ne bil, bi se mu slednjič že toliko ne zamerilo. Ampak Janez in šnops postaneta taka, da beži pred njima mlado in staro. Dne 15. septembra t. l. je prišel v pijanosti v krčmo Jurija Pezdirnika na Dovjem. Kakor ga je imel Janez že do grla, vendar ga je zahteval še frakelj. Pezdirnik, ki je kmalu spoznal, da je Janez pijan, mu pa žganja tudi na milo prošnjo ni hotel dati. Janez pa je postal hud. Obložil je Pezdirnika s takimi priimki, da so se mu lasje ježili. Med drugim je tudi rekel: „Kar na nož te bom nasadil v Brolhovi hiši!“ Vse te nežne besede pa je slišal v veži orožnik, ki se je slučajno tam mudil. In ko je gospod orožnik slišal vse to in videl vse to, ga je aretriral. — Ker je Janez drugače, kadar je trezen, krotak žnidar, ga je ljubljansko deželno sodišče obsođilo na dva meseца strogega zapora.

Odborova seja „Matice Slovenske“ dne 9. oktobra 1913. Seje se je udeležilo 23 odbornikov, oziroma 25. G. predsednik se obširneje spominja † dr. K. Glasera, cigar znanstvena izobrazba in del avnost sta presegali poprečnost. Nadalje javi, da se je pobrigal za literarno zapatčino pisatelja Ogrinca. — Spominska plošča Janezu Trdinu se bo razkrila prihodnje leto. — Topla zahvala se izreče g. odborniku šolskemu svetniku Vilibaldu Zupančiču, ki je bil odbornik izza 1878, a je radi bolehnosti sedaj odložil odborništvo. — Poš-

kode na Matičini hiši, ki so nastale vsled regulacijskih del v Ljubljani, se ocenijo. Določi se kredit za katalogiziranje Matične knjižnice. — Poročilo o fondu za Bleiweisov spomenik se vzame na znanje. — Potrdi se nasveti in predlogi Zemljevidnega odseka. Matica bi morala vedeti, kaj je glede krajevna ukreplil deželni odbor Kranjski. Koncem tega meseca bo zadnje posvetovanje o sedanjih korekturah Zemljevida. — Matica je prejela zopet nekaj Vošnjakovske Korespondence. Geografski opis Stajerske (Slov. zemlja) prevzame g. prof. Vesnjak. — Publikacije za 1913. leto bodo obširnejše nego zadnja leta ter izidejo v novi umetniški opremi. — Neki beletristični rokopisi se izroče v recenziji. — Matica izda veliko pojedno pisano in ilustrovano delo prirodopisne vsebine (v obliki vseučiliških predavanj), ki jo za Matico spiše univ. docent v Würzburgu dr. Boris Zarnik. — Matica je pozdravila odkritje nagrobnega spomenika hrvatskemu pesniku Kranjčeviču v Sarajevu, ki se je vršilo dne 28. septembra t. l. Pri razkritju Medvedovega spomenika (v Kamniku) je zastopal Matico njen predsednik. Članov je plačalo do zdaj za tekoče leto 1700.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

- I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvenč. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.
 - II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.
 - III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.
 - IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.
 - V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.
 - VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago.
- 120 52-13

Šivilja v Kranju

159 2-1

sprejme takoj učenko.

Več se izve v upravnosti „Save“.

157-2

Odda se

stanovanje

obstoječe iz 3 sob, kuhinje in pritiklinami

za 1. februar 1914.

Podatki pri upravnosti tega lista.

ADVOVAT DR. JOS. AŽMAN

glos odvetnik in zagovornik

158 3-1

LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 6/1.

se ceno proda.

Vpraša se v upravnosti tega lista.

153

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup otroških vozičkov.
Najraznovrstnejše špecerijsko blago.

Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija

priporoča

**vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo**

452-46

Kupovalci!

Nakupimo svoje potrebštine pri **Osvald Dobeicu** v Kranju na Glavnem trgu (pri Krisperju), kajti ondi se dobijo raznovrstne suhe in oljnate barve, firnež, terpentin, lake vseh vrst, čopiči, krtače, otepači, ročne torbice, sesalke za otroke, predvratne slame, pipe i. t. d. Velika zaloga stekla, kakor steklenic, vrčev za vino, vodo in pivo, žepnih steklenic, kozarcev, solnic, steklenih skled in krožnikov, križev brez in s pokrivalom, stoečih, visečih, stenskih in hlevskih svetilk, svečnikov, belih in zelenih senčnikov, krogelj, likerjev in vinskih servic, vpletene steklenic vseh velikosti i. t. d. Nadalje različnega porcelana, kakor umivalne, jedilne, čajne in kavine oprave v vseh barvah, robatih in gladkih skled, belih, pisanih in stenskih krožnikov vse velikosti, šalic za kavo, mleko in juho, loncev za juho, skledice za omako, posodice za jajca, kavnih strojev, loncev, brez in z napisom, pljuvalnikov, vrčev za mleko, kavo in čaj, vžigalnikov, ročnih svečnikov, vaz za cvetlice, posodice za zobotrebce, kropivnikov, vse vrst prstnih skled, krožnikov, etažer, šalic i. t. d. Velika izber kuhinjske posode, emajliranih skled, loncev, kastrolc, mlečnih ponev v modri in rujavi barvi, mlečnih in petrolejskih kangel, pekve, ponovk, zajemalk, belih in medenih korcev, pocinjenih skled za mešanje vse velikosti, belih loncev za perilo, aluminium posode, vseh vrst tac, žehtarov, cedilnikov za mleko, juho in čaj, pokrovk, modlov za torte, lijakov, lesenih in emajliranih solnic, likalnikov, mlinčkov za poper in kavo, požigalnikov za kavo, smetišnice, modrih in rujavih škafov za vodo, emajlirane umivalne oprave ter različnih umivalnih miz, strojev za meso in mandeljne, lite železne posode, žičnikov in žice, beštaka, kakor vilce, noži žlice i. t. d. 29-22

Vsi predmeti se prodajajo po najnižjih cenah. Gostilničarji in neveste imajo posebne cene.

Na prodaj je tudi še malo rabljen **Singerjev šivalni stroj** za polovično ceno.

Razglednice iz Kranja po 2 vin. Postrežba točna in solidna.

Najstarejša trgovina

**Ferd. Sajovic v Kranju
poprej C. Pleiweiss**

10-46
priporoča svojo bogato zalogu vedno najnovjega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

jesensko in zimsko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Nakup suhih jedilnih gob po najvišji dnevni ceni.

Veletrgovina J. & A. Majdič Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznano najboljši dalmatinski portland cement „Salona“ za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

12-46

KOLESARJI, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštnine**
prosto prvi slovenski pravkar izišli

bogato ilustrovani cenik 1913 za kolesa in posamezne dele.

Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno** blago po **najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.** 108 10-36

Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, špecialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-46

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure po poldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Sponinjajte se Ciril-Metodove družbe!

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranične vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

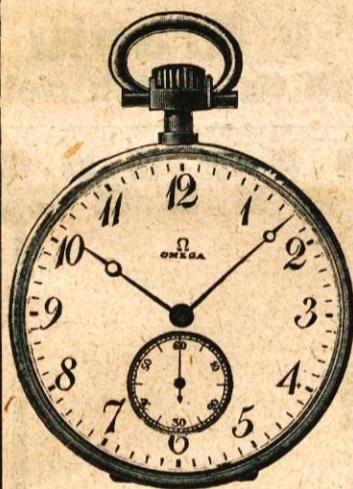
brez odbitka rentnega
davka.

4 3 | 0 |
4 | 0

brez odbitka rentnega
davka.

7-46

14-37

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga

ur, zlatnine in serbrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup

gramofonov
in optičnega blaga.

→ Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastonj in poštnine prosti. ←

!! 15-46 50 vinarski bazar
in
najnovejše igrače
za Miklavža in za Božič

= v veliki izberi razstavljen v I. nadst. =

kakor druga primerna darila, se prodajajo radi pre-
zidave trgovine po skrajno nizkih cenah. ::

A. Adamič, Kranj

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-46

obrestuje hranične vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4 3 | 0 |
4 | 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.-12. dopoldne.

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-46

MILO z znamko **Solnce.**

najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji nadomestek vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črnomarmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

Za Miklavž in za Božič!

157 7-2
Radi opustitve **igrač** iste po
zelo znižani ceni.
M. RANT :: KRAJN
Savsko predmestje.

Vinska veletrgovina Rudolf Kokalj, Kranj

17-46
Priporočam svoja
izvrstna, zajamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijanska
vina
v sodih in steklenicah

Zaloga najfinjejših tu- in inozemskih šampanjev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

= Tiskarna „SAVA“ v Kranju =
se priporoča v izdelavo vseh tiskarskih del.

36 26-19
Najbolj varno naložen denar v celiem
političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
325.000 kron.**

Hranilnica posaja na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam : nad 4 milijone kron. :

4 1/0
2/0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev ter župnišča cerkven
denar.

Ta najstarejši denarni
zavod v **Kranju**
uraduje na rotovžu
vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do
4. ure popoldne.